

Utfärdad av	Beslutad av	Antagen (datum)	Reviderad
Strateg, Skånes kommuner	Strategiskt nätverk hälsa, social välfärd och omsorg	2025-09-03	

Projektplan 2025–2027

KUNSKAPSBASERAD ÄLDREOMSORG

Anna Lanje, 2025-08-26

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	2
Kopplingar till reformer och satsningar	3
God och nära vård	3
Yrkesresan	4
VO-Collage	4
Andra relaterade faktorer	4
Syfte och mål (2025–2027)	5
Syfte	5
Strategiska mål 2025–2027	5
Förväntade effekter på längre sikt	6
Strategier för genomförande	6
Projektets omfattning	6
Tidsperiod	6
Målgrupp	6
Geografiskt område	6
Resursplan	6
Projektorganisation och ansvarsfördelning	7
Risikanalys	7
Uppföljning och utvärdering	7

Sammanfattning

Äldreomsorgen i Sverige och Skåne står inför stora utmaningar kopplat till demografiska förändringar, personalförsörjning, ekonomiska begränsningar och varierande kvalitet. Denna projektplan syftar till att under perioden 2025–2027 utveckla en långsiktigt hållbar och likvärdig kunskapsstyrningsstruktur i länets äldreomsorg, med särskilt fokus på demensvård.

Projektet ska stärka samverkan mellan kommuner, region, forsknings- och utvecklingsmiljö (FoU) samt implementera evidensbaserade arbetssätt, systematisk verksamhetsuppföljning och genom projektets integration av andra pågående reformer och satsningar som *God och nära vård*, *Yrkesresan* och *VO-College* ska Skånes äldreomsorg bli mer kunskapsbaserad.

Bakgrund

Nationellt finns stora utmaningar inom äldreomsorgen såsom stora och snabbväxande vård- och omsorgsbehov, ekonomiska begränsningar då flera kommuner går med underskott, personal- och kompetensförsörjning då det behöver rekryteras i stor omfattning för att möta demografiska behov och pensionsavgångar. Vidare varierar kvaliteten i äldreomsorgen mellan kommunerna. Framåt blir utvecklade arbetssätt, stärkt kompetens och attraktiva anställningsvillkor avgörande. Avgörande är också att omsorgen bedrivs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet samt att arbetet systematiskt följs upp och kvalitetssäkras lokalt.

För att möta dessa utmaningar – inte minst den ökade förekomsten av demenssjukdomar – har regeringen via Socialstyrelsen tilldelat statsbidrag till de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS). Syftet är att stärka deras roll som kunskaps- och utvecklingsstöd till kommunerna och därigenom förbättra kunskapsstyrningen inom äldreomsorgen, särskilt inom demensvården¹.

Bidraget ska stärka länken mellan nationell, regional och lokal nivå när det gäller evidensbaserad praktik och bästa tillgängliga kunskap. Satsningen bygger bland annat på den nationella demensstrategin *Varje dag räknas* (2025–2028) och den nya socialtjänstlagen (2025:400) som betonar vikten av vetenskap och beprövad erfarenhet som grund för socialtjänstens arbete. Målet är att säkerställa att bästa tillgängliga kunskap når verksamheterna, omsätts i praktiken och att stärka samverkan.

Begreppet kunskapsbaserad socialtjänst beskrivs av Socialstyrelsen som ett paraplybegrepp som inkluderar flera faktorer som tillsammans ska stärka kvaliteten i arbetet². Det kan, förutom evidensbaserad praktik (fokus på bedömningar, metoder och arbetssätt i klientnära arbete) omfatta vetenskap och beprövad erfarenhet om hur arbetet planeras, styrs och organiseras. Långsiktig kompetensförsörjning och kontinuerlig kompetensutveckling är

¹ [En mer kunskapsbaserad äldreomsorg - Socialstyrelsen](#)

² [Om beprövad erfarenhet i socialtjänsten - Socialstyrelsen](#)

också viktiga delar av en kunskapsbaserad socialtjänst, dvs. att personal har relevant utbildning och erfarenhet. En annan viktig faktor är även den lokala kunskapsproduktionen där verksamheten arbetar med uppföljning, utvärdering och kvalitetsutveckling.

Regionalt har de skånska kommunerna, genom workshop som Skånes Kommuner genomfört, identifierat följande områden för att upprätthålla en långsiktig kunskapsbaserad äldreomsorg:

- **Gemensam riktning och struktur:** Helhetssyn, tillit och samordning av pågående omställningar, gemensamma och jämlika arbetssätt särskilt inom demensvården.
- **Strukturerad kompetensutveckling:** Hög och enhetlig kompetensnivå, långsiktiga system för rekrytering, utveckling och behållning av personal samt språkkompetens.
- **Samverkan mellan aktörer:** Strukturer för att dela resurser mellan kommuner samt etablera sömlös struktur mellan primärvård och kommun.
- **Digitalisering och kunskapsdelning:** Regional plattform för utbildning och utvecklingsvägar samt långsiktighet i digitala lösningar.
- **Hållbar personalförsörjning:** gemensam strategi för att attrahera, behålla och utveckla personal.
- **Förflyttning mot individfokus och behovsstyrd omsorg:** Utgå ifrån invånarens behov – inte organisatoriska gränser. Tidigt stöd till anhöriga och användning av omsorgsteknik där det ger mervärde.
- **Ledning och styrning:** Skapa långsiktig styrning och uppföljning, arbeta fram gemensamma hållbara strategier i Skåne.

Kopplingar till reformer och satsningar

Projektet knyter an till flera pågående reformer och satsningar som har direkt betydelse för kunskapsstyrningen i äldreomsorgen. Genom att samordna projektets arbete med dessa initiativ kan statsbidraget ge större effekt, bidra till en långsiktig hållbarhet och säkerställa att nationella ambitioner omsätts i praktiken.

God och nära vård

Reformen God och nära vård och nya socialtjänstlagen (2025:400) går i samma riktning; båda syftar till att ge ett mer samordnat stöd till människor med komplexa behov. De möter samma utmaningar - en åldrande befolkning, ökande kompetensförsörjningsbehov och krav på förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad vård och omsorg. För att lyckas krävs ett nära samarbete mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och andra aktörer. Projektet ligger i linje med dessa ambitioner genom att stärka kunskapsstyrningen och skapa förutsättningar för mer samordnade arbetssätt.

Yrkesresan

Yrkesresan är ett nationellt koncept för kompetensutveckling i syfte att bland annat skapa en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst. Yrkesresan drivs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och erbjuder introduktion och långsiktig kompetensutveckling för medarbetare och chefer baserad på bästa tillgängliga kunskap. Arbetet genomförs regionalt och Yrkesresan använder en digital lärplattform som kompletteras med kursdagar och kollegialt lärande. Skåne förbereder och lanserar Yrkesresan äldre 2026/2027.

VO-Collage

Kompetensförsörjning är en förutsättning för att kunna arbeta kunskapsbaserat. Vård och omsorgscollege (VO-College) är en förening för samarbete mellan arbetsgivare, utbildningsaktörer och fackliga organisationer inom den privata och offentliga vården och omsorgen. Samverkan ska bidra till att säkerställa personal- och kompetensförsörjningsfrågor inom vård och omsorg. I Skåne är 31 av länets 33 kommuner anslutna.

Andra relaterade faktorer

Forskning och utveckling (FoU)

I de flesta regionala stöd och samverkansstrukturer (RSS:er) i Sverige finns en nära anknytning till en FoU-miljö som bidrar med ny verksamhetsnära kunskap genom forskning, metodstöd och analys. Genom att länka samman forskning, praktik och regionala behov kan det säkerställas att insatser och metoder är effektiva och relevanta för de individer som behöver stöd. Ett samarbete mellan FoU och RSS kan bidra till att resurser används på ett mer effektivt sätt genom att undvika dubbelarbete och fokusera på de insatser som ger bäst resultat.

I Skåne saknas i nuläget motsvarande struktur som kommuner i andra län kan få. FoU i Malmö och Lund har uttryckt intresse om att arbeta mer skåneövergripande för att sprida kunskap och ge stöd även till andra kommuner som inte har en egen FOU-struktur. Flera kommuner i Skåne har även enskilt eller genom sina representanter i områdesnätverket Uppföljning och analys signalerat behov av stöd för att kunna arbeta mer med systematisk uppföljning i syfte att utveckla verksamheten och erbjuda insatser av hög kvalitet. Projektet ska arbeta för att skapa en regional FoU-koppling för att säkerställa att forskning och beprövad erfarenhet får genomslag i praktiken.

Digitalisering

Digitalisering är en möjliggörare för en mer kunskapsbaserad äldreomsorg. Genom digitala verktyg kan vård- och omsorgsverksamheter få ökad tillgänglighet, effektivare arbetssätt och bättre möjligheter till kunskapsdelning.

Digitalisering handlar inte enbart om teknik, utan också om verksamhetsutveckling. Rätt utformade digitala lösningar kan förenkla och förbättra arbetssätt för personalen, bidra till

en bättre arbetsmiljö samt öka självständighet för personer som får stöd³. Digitalisering kan däremot också medföra risker och utmaningar som behöver beaktas vid införande.

Projektet kan genom digitala lösningar bland annat främja gemensamma digitala strukturer i Skåne genom att:

- sprida bästa tillgängliga kunskap och metoder,
- stödja kompetensutveckling genom digitala lärplattformar,
- underlätta systematisk uppföljning och analys.

Kommande rekommendationer

Myndighet för vård - och omsorgsgranskning genomför under 2025 ett projekt som ska undersöka socialtjänstens förutsättningar att arbeta kunskapsbaserat. I detta undersöks även RSS-strukturen och det nationella kunskapsstyrningssystemets förmåga att stödja kommunerna så att bästa tillgängliga kunskap tillgängliggörs i praktiken. Rapporten som planeras att publiceras i januari 2026 kan utmynnas i rekommendationer som påverkar projektets inriktning i någon del⁴. Genom att vara flexibelt och anpassningsbart kan projektet säkerställas att det ligger i linje med kommande nationella rekommendationer.

Framtida möjlighet - socialtjänstdataregister

Idag är den nationella uppföljningen av socialtjänstens verksamheter begränsad. Förslaget om en ny lag avseende socialtjänstdataregister (Ds 2024:13) kan på sikt ge bättre möjligheter att följa upp och jämföra verksamheter, vilket i sin tur stärker förutsättningarna för en kunskapsbaserad socialtjänst. Projektet kan bidra genom att skapa förutsättningar att utveckla regionala strukturer för systematisk uppföljning som framåt kan komma att integreras med nationellt register.

Syfte och mål (2025–2027)

Syfte

Att under perioden 2025–2027 utveckla och etablera en hållbar, likvärdig och effektiv kunskapsstyrningsstruktur i länets äldreomsorg, med fokus på demensvård, som möjliggör kontinuerlig implementering av evidensbaserad praktik.

Strategiska mål 2025–2027

- Stärka länets samlade kunskapsstyrningsstruktur.
- Skapa långsiktiga strukturer för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.
- Implementera evidensbaserade arbetssätt, med fokus inom demensvården.
- Upprätta/stärka samverkan mellan kommuner, FOU, regioner och andra aktörer.
- Etablera metoder för systematisk verksamhetsuppföljning och kvalitetsförbättring.

³ [Nyttan med välfärdsteknik - MFD](#)

⁴ [Kunskapsstyrning i socialtjänsten | Vård- och omsorgsanalys](#)

Förväntade effekter på längre sikt

- Långsiktigt hållbara och likvärdiga förutsättningar för en personcentrerad och kvalitativ omsorg.
- En väl utvecklad och fungerande kunskapsbaserad styrningen inom äldreomsorgen.
- Att de skånska kommunerna genom systematiska uppföljningar och utvärderingar samlar in lokal kunskap och bidrar till nationell kunskapshöjning.

Strategier för genomförande

För att nå de strategiska målen kommer projektet bland annat att:

- Arbeta för att integrera parallella reformer och satsningar vad gäller kunskapsbaserade insatser för att utifrån samverkan skapa synergieffekter och nå avsedda mål.
- Utveckla strukturer, sprida kunskap och skapa förutsättningar för praktiskt stöd till kommunerna i Skåne.
- Sprida och tillgängliggöra kunskap genom utbildningar, stödmaterial och nätverk.
- Stödja utvecklingen och implementering av nationella demensstrategin inom demensvård men också för andra målgrupper som funktionshinderområdet eller samsjuklighet med demensutveckling.
- Etablera koppling mellan RSS och FoU, med särskilt fokus på äldreomsorg, som är avgörande för att stärka en kunskapsbaserad praktik.
- Främja implementering av individbaserad systematisk verksamhetsuppföljning som ett led i att etablera metoder för verksamhetsuppföljning och kvalitetsförbättring.

Projektets omfattning

Tidsperiod

1 januari 2025 – 31 december 2027.

Målgrupp

Kommunala beslutsfattare, chefer, demenssjuksköterskor, verksamhetsutvecklare och personal inom äldreomsorgen i Skåne.

Geografiskt område

Samtliga kommuner inom Skåne län.

Resursplan

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut medel till de regionala stöd och samverkansstrukturerna (RSS). Socialstyrelsen ska senast 31 oktober 2028 lämna en slutredovisning av uppdraget vad gäller genomförande, fördelning av medel och resultat. RSS kan rekvirera medel för 2025 och årsvis till och med 2027, under förutsättning av riksdagen anvisar medel.

Exempel på budgetposter:

- Personal- och projektledningskostnader
- Genomförande av utbildningar, seminarier och nätverksträffar
- Stödinsatser i kommuner (resor, material, samverkan med FoU)
- Utveckling och spridning av kunskapsmaterial

Projektorganisation och ansvarsfördelning

Roll	Namn/funktion
Projektägare	RSS Skåne/Skånes Kommuner
Projektledare	Strateg inom RSS, ansvarig för statsbidraget
Styrgrupp	Strategiskt nätverk hälsa, social välfärd och omsorg
Referensgrupper	Områdesnätverk äldre, områdesnätverk för uppföljning och analys samt nätverk för demenssjuksköterskor
Samarbetspartners	FOU-enheter samt utvecklingsledare för omställning nya socialtjänstlagen.

Riskanalys

Risk	Åtgärd
Otillräcklig förankring i kommunerna	Tydlig kommunikation och dialog via nätverk
Brist på resurser att ta emot stöd	Anpassa stödinsatser efter kommunernas förutsättningar
Svårigheter med implementering	Erbjuda praktiskt implementeringsstöd och lokala processledare
Förändrade nationella styrsignaler	Flexibel projektplan och årlig revidering

Uppföljning och utvärdering

- **Projektplan** – årlig uppföljning och utvärdering för eventuell anpassning av strategier utifrån förändring i anvisningar vad gäller statsbidrag alternativt omvärldsrelaterade faktorer såsom tillkommande rekommendationer gällande kunskapsstyrningssystem från myndighet för vård och omsorgsanalys.
- **Handlingsplan** – löpande uppföljning och utvärdering av aktiviteter.
- **Återrapportering till Socialstyrelsen** i början av varje år enligt anvisningar.